

10. Basım

TEMEL HUKUK

Hüseyin Ertuğrul
Murat Turpçu

*Temel Esaslar
Anayasa Hukuku
Ceza Hukuku
Borçlar Hukuku
Ticari İşletme Hukuku
İş Hukuku*

TEMEL HUKUK

Hüseyin Ertuğrul, Murat Turpçu

Yayın No.: 118
Mestek Yüksekokulu No.: 07
ISBN: 978-605-133-017-4
E-ISBN: 978-625-402-855-7
Basım Sayısı: 10. Basım, Nisan 2023

© Copyright 2023, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Akademik Yayıncılık, 2011 yılından beri "tanınmış uluslararası yayinevi" statüsündedir.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Tarkan Kara -erdal@nobelyayin.com-
Redaksiyon: Sergen Öz -sergen@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Bayraktar Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Ertuğrul, Hüseyin., Turpçu, Murat.
Temel Hukuk / Hüseyin Ertuğrul, Murat Turpçu
10. Basım, VI + 232 s. 16,5x24 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-605-133-017-4
E-ISBN: 978-625-402-855-7
1. Hak 2. Sözleşme 3. Yargı

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65
Sipariş: siparis@nobelyayin.com - **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezih, Odak, Pandora, Prefix, Remzi

Baskı ve Cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. Anonim Şirketi / Sertifika No.: 46519
Beytepe Köy Yolu No.: 3 06800 Bilkent-Çankaya/ANKARA

ÖN SÖZ

Hazırlamış olduğumuz bu eser, öncelikle muhatap kitlemiz değerli öğrencilerimize temel hukuk kavramlarını ve konularını kavratmak ve meslek hayatında mutlaka karşılaştıkları hukuki problemlere çözüm üretmekte yardımcı olmak için kaleme alınmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerimizin mezuniyet sonrası girebilecekleri sınavlar dikkate alınarak, çıkmış çözümlü test sorularıyla konu anlatımları desteklenmiştir.

Temel Hukuk dersi ile birlikte, Anayasa Hukuku, Ceza Hukuku, İş Hukuku, Ticaret Hukuku ve Borçlar Hukuku konu anlatımlarına da sahip bir eser olarak benzerlerinden farklı bir ders kitabı olma özelliğine sahip bu kitabımızın, tüm öğrencilerimize faydalı olmasını gönülden dilemekteyiz.

Eserimizin değerli öğrencilerimize sunulmasında katkılarını esirgemeyen ve yardımcı olan Nobel Akademik Yayıncılığın değerli yöneticilerine ve çalışanlarına teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliriz.

İdeal hukukun yaşam şeklimiz olması dileğiyle...

Öğr. Gör. Murat TURPÇU
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERTUĞRUL

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM: HUKUK SİSTEMLERİ, TÜRK HUKUK SİSTEMİ, HUKUKUN DALLARI VE KAYNAKLARI	3
I. GENEL AÇIKLAMALAR	3
A. Din Kuralları.....	4
B. Ahlak Kuralları	5
C. Görgü Kuralları.....	5
D. Örf ve Âdet Kuralları	6
E. Hukuk Kuralları.....	6
II. HUKUK SİSTEMLERİ.....	9
III. TÜRK HUKUK SİSTEMİ.....	10
IV. HUKUKUN DALLARI VE KAYNAKLARI	10
A. Hukukun Dalları.....	10
1. Kamu Hukuku	10
2. Özel Hukuk	11
3. Karma Hukuk.....	12
B. Hukukun Kaynakları	13
1. Asli Kaynaklar.....	13
a. Yazılı Kaynaklar.....	13
b. Yazısız Kaynaklar	18
2. Yardımcı (Tali-İkincil) Kaynaklar	18
V. HUKUKUN YAPTIRIMI	18
1. Ceza.....	18
2. Cebri (Zorla) İcra	19
3. Tazminat	19
4. Hükümsüzlük	20
5. İptal	20
I. Bölüm - Çözümlü Test Soruları.....	21
I. Bölüm - Test Sorularının Cevapları	23
I. Bölüm - II. Test Soruları.....	25

II. BÖLÜM: TÜRK YARGI SİSTEMİ, YARGI KURULUŞLARI VE DAVA TÜRLERİ.....	31
I. TÜRK YARGI SİSTEMİ.....	31
II. YARGI KURULUŞLARI	31
A. Anayasa Yargısı	31
1. Kuruluşu ve Üyeleri.....	31
2. Görev ve Yetkileri.....	33
3. Anayasaya Uygunluk Denetimi	33
a. Soyut Norm Denetimi.....	34
b. Somut Norm Denetimi	35
B. Adli Yargı.....	36
1. İlk Derece Mahkemeleri.....	36
a. Hukuk Mahkemeleri.....	36
b. Ceza Mahkemeleri.....	38
2. İkinci (Orta-Ara) Derece Mahkemeleri.....	41
3. Üst (Son-Nihai) Derece Mahkemesi.....	41
C. İdari Yargı.....	42
1. İlk Derece Mahkemeleri.....	42
a. İdare Mahkemeleri	42
b. Vergi Mahkemeleri.....	42
2. İkinci (Orta) Derece Mahkemeleri.....	43
3. Üst (Son-Nihai) Derece Mahkemesi.....	43
D. Uyuşmazlık Yargısı	44
E. Seçim Yargısı	44
III. DAVA TÜRLERİ.....	44
A. Hukuk Davaları	44
B. Ceza Davaları	45
C. İdari Davalar.....	45
II. Bölüm - Çözümlü Test Soruları.....	46
II. Bölüm - Test Sorularının Cevapları.....	49
II. Bölüm - II. Test Soruları	51
III. BÖLÜM: HUKUKİ OLAYLAR, İLİŞKİLER VE İŞLEMLER	55
I. HUKUKİ OLAYLAR.....	55
II. HUKUKİ İLİŞKİLER VE İŞLEMLER	55
A. Hukuki İşlemlerin Unsurları.....	55
B. Hukuki İşlemlerin Çeşitleri.....	56
1. Tek Taraflı-Çok Taraflı Hukuki İşlemler	56
2. Sebeye Bağlı-Sebeye Bağlı Olmayan Hukuki İşlemler.....	56
3. Şekle Bağlı-Şekle Bağlı Olmayan Hukuki İşlemler.....	57

C. Hukuki İşlemlerin Müeyyideleri.....	57
1. Yokluk	57
2. Geçersizlik (Butlan)	57
a. Mutlak Butlan (Kesin Geçersizlik)	57
b. Nisbi Butlan	58
c. Tek Taraflı Bağlamazlık.....	58

IV. BÖLÜM: KİŞİLİK KAVRAMI, KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI VE EHLİYET	61
I. KİŞİLİK KAVRAMI.....	61
II. KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	63
A. Gerçek Kişiler	63
B. Tüzel Kişiler.....	63
III. EHLİYET	64
A. Hak Ehliyeti	64
B. Fiil Ehliyeti (Hukuki İşlem Ehliyeti)	64
1. Tam Ehliyetliler.....	65
2. Tam Ehliyetsizler	65
3. Sınırlı Ehliyetliler	66
4. Sınırlı Ehliyetsizler	66
IV. Bölüm - Test Soruları.....	67

V. BÖLÜM: MİRAS KAVRAMI, MİRASÇILAR	73
I. MİRAS KAVRAMI	73
II. MİRASÇILAR.....	73
A. Yasal Mirasçılar.....	73
1. Sağ Eşin Mirasçılığı	74
2. Evlatlık ve Devletin Mirasçılığı	74
B. Atanmış Mirasçılar	75
1. Vasiyetname	75
2. Miras Sözleşmesi.....	75
3. Saklı Pay	76

VI. BÖLÜM: MÜLKİYET HAKKI, KONUSU, KAPSAMI VE TÜRLERİ ...	79
I. MÜLKİYET HAKKI	79
II. MÜLKİYET HAKKININ KONUSU.....	79
III. MÜLKİYET HAKKININ KAPSAMI.....	80
A. Bütünleyici Parça	80
B. Eklenti.....	80

IV. MÜLKİYET HAKKININ TÜRLERİ	80
A. Müstakil (Tek) Mülkiyet	80
B. Birlikte Mülkiyet	81
1. Paylı Mülkiyet	81
2. El Birliği Mülkiyeti	81
V. MÜLKİYET HAKKININ KAZANILMASI	81
A. Taşınmazlarda Mülkiyetin Kazanılması	81
1. Tescille Mülkiyetin Kazanılması	82
2. Tescilsiz Mülkiyetin Kazanılması	82
3. Zamanaşımıyla Mülkiyetin Kazanılması	82
a. Olağan Zamanaşımıyla Mülkiyetin Kazanılması	82
b. Olağanüstü Zamanaşımıyla Mülkiyetin Kazanılması	83
B. Taşınırlarda Mülkiyetin Kazanılması	83
1. Aslen Mülkiyetin Kazanılması	83
2. Devren Mülkiyetin Kazanılması	83
VII. BÖLÜM: BORÇ KAVRAMI VE SÖZLEŞME TÜRLERİ	85
I. BORÇ KAVRAMI	85
A. Borcun Kaynakları	86
1. Sözleşmelerden Doğan Borçlar	86
a. Sözleşmelerin Kurulması	86
b. Sözleşmelerde Şekil	86
2. Haksız Fiillerden Doğan Borçlar	87
3. Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar	87
B. Borcun Hüküm ve Sonuçları	88
1. Borcun İfası	88
2. Borcun İfa Yeri	88
3. Borcun İfa Zamanı	88
4. Temerrüt (Borcun Zamanında Ödenmemesi)	89
a. Borçlunun Temerrüdü	89
b. Alacaklının Temerrüdü	90
5. Borcun Sona Ermesi	90
C. İrade Fesadı Hâlleri	91
1. Hata (Yanılma)	91
2. Hile (Aldatma)	92
3. Tehdit (İkrah-Korkutma)	92
D. Özel Borç İlişkileri	93
1. Müteselsil Sorumluluk	93
2. Eksik Borç	93
3. Temsil	93
II. SÖZLEŞME TÜRLERİ	94
VII. Bölüm - Test Soruları	96

VIII. BÖLÜM: TİCARET HUKUKU-GENEL ESASLAR.....	103
I. TİCARİ İŞLETME	103
A. Ticari İşletme Türleri	104
1. Ticarethane	104
2. Fabrika	105
3. Ticari Şekilde İşletilen Diğer Müesseseler	105
II. TACİR.....	105
III. TACİR SIFATININ SONUÇLARI	106
IV. TİCARİ İŞLERDE FAİZ	107
V. TİCARET SİCİLİ	108
VI. TİCARİ İŞLETMEDE MERKEZ VE ŞUBE	109
VII. TİCARET UNVANI.....	110
VIII. İŞLETME ADI.....	111
IX. HAKSIZ REKABET	111
X. TİCARİ DEFTERLER	114
XI. TACİR YARDIMCILARI	115
VIII. Bölüm – Çözümlü Test Soruları	117
VIII. Bölüm – Test Sorularının Cevapları.....	119
VIII. Bölüm – II. Test Soruları	120

IX. BÖLÜM: KIYMETLİ EVRAK HUKUKU.....125

I. Genel Açıklamalar	125
II. Kıymetli Evrakın Devir Şekilleri	125
III. Kambiyo Senetleri	126
IV. İlgili Tanımlar.....	126
V. Kambiyo Senedi Türleri.....	127
A. Poliçe.....	127
1. Poliçede Şekil Şartları.....	127
2. Beyaz Poliçe	129
3. Poliçede Kabul	129
4. Poliçenin Ciroşu	130
5. Poliçede Aval.....	130
6. Poliçe Ödeme.....	131
7. Poliçede Kabul Etmeme veya Ödememe Hâllerinde Başvurma Hakları.....	131
8. Protesto Çekilmesine Gerek Olmayan Hâller	132
9. Zamaşımı	132
B. Bono	132
1. Genel Açıklamalar	132
2. Bononun Şekil Şartları.....	133
C. Çek	134
1. Genel Açıklamalar	134
2. Çekin Şekil Şartları	134

3. Çekin İbraz Süreleri.....	135
4. Çekin Cirosu.....	136
5. Çekin Ödenmesi.....	136
X. BÖLÜM: TÜRK ANAYASA HUKUKU GENEL ESASLAR.....	137
I. TÜRK ANAYASAL GELİŞMELER.....	137
A. Sened-i İttifak (Birlik-Berberlik Anlaşması)	137
B. Tanzimat Fermanı.....	138
C. Islahat Fermanı.....	139
D. Kanun-i Esasi.....	139
II. TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASALARI	140
A. 1921 Anayasası (I. Teşkilat-ı Esasiye)	140
B. 1924 Anayasası (II. Teşkilat-ı Esasiye)	141
C. 1961 Anayasası.....	142
D. 1982 Anayasası.....	143
X. Bölüm - Test Soruları.....	144
XI. BÖLÜM: TÜRK CEZA HUKUKU GENEL ESASLAR.....	149
I. TANIMLAR VE GENEL AÇIKLAMALAR.....	149
II. CEZA HUKUKUNUN KAYNAKLARI.....	150
A. Suç ve Cezalara İlişkin Esaslar.....	151
III. HUKUKİ DEĞER VE SUÇUN UNSURLARI.....	153
A. Maddi Unsurlar.....	153
1. Fiil	154
2. Netice.....	154
3. Nedensellik Bağı.....	154
4. Fail.....	155
5. Suçun Konusu	155
6. Mağdur.....	155
B. Manevi Unsurlar	155
1. Kast	155
2. Taksir	156
IV. CEZA SORUMLULUĞUNU KALDIRAN / AZALTAN NEDENLER...157	
A. Hukuka Uygunluk Sebepleri	157
1. Görevin Yerine Getirilmesi	157
2. Meşru Savunma	158
3. Hakkın Kullanılması	158
4. İlgilinin Rızası	158
B. Kusurluluğu Etkileyen Sebepler.....	158
1. Hukuka Aykırı Fakat Bağlayıcı Emrin Yerine Getirilmesi	159
2. Zorunluluk Hâli	159
3. Hukuka Uygunluk Sebeplerinde Sınırın Aşılması	160

4. Cebir veya Tehdit	161
5. Haksız Tahrik	161
6. Hata.....	161
a. Suçun Maddi Unsurlarında Hata	161
b. Suçun Nitelikli Unsurlarında Hata	162
c. Hukuka Uygunluk Sebeplerinin Maddi Şartlarında Hata ...	162
d. Kusurluluğu Etkileyen Hata Hâlleri	162
7. Yaş Küçüklüğü.....	163
a. 12 Yaşından Küçük Çocukların Durumu.....	163
b. 12-15 Yaş Grubu Çocukların Durumu	163
c. 15-18 Yaş Grubu Çocukların Durumu	163
8. Akıl Hastalığı	164
a. Failin Algılama ve İrade Yeteneğinin Olmaması	164
b. İrade Yeteneğinin Azalmış Olması	164
9. Sağır ve Dilsizlik	164
10. Geçici Nedenler, Alkol ve Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma	164
V. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ	165
A. Teşebbüs.....	165
B. İştirak	166
C. İçtima	166
VI. SORUŞTURMA EVRESİ.....	167
VII. KOVUŞTURMA EVRESİ.....	168
VIII. KORUMA TEDBİRLERİ	169
A. Yakalama.....	170
1. Doğrudan Yakalama	170
2. Yakalama Emriyle Yakalama.....	170
B. Gözaltı	171
C. Tutuklama.....	171
D. Adli Kontrol.....	172
E. Arama	172
F. El Koyma.....	172
G. Diğer Koruma Tedbirleri.....	172
XII. BÖLÜM: TÜRK İŞ HUKUKU-BİREYSEL.....	177
I. GENEL BİLGİLER	177
A. İş Hukuku Kavramı ve Tanımı	177
B. İş Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi	178
1. Genel Olarak	178
2. Türkiyede Gelişimi.....	178
C. İş Hukukuna Hakim Olan İlkeler.....	179
1. İşçilerin Korunması İlkesi	179
2. İşçi Yararına Yorum İlkesi.....	179

D.	İş Hukukunun Kaynakları.....	180
1.	Genel Kaynakları	180
a.	Anayasa	180
b.	Kanun	180
c.	Yönetmelik.....	181
d.	Yargı Kararları ve Öğreti.....	181
2.	Özel Kaynaklar.....	181
a.	Toplu İş Sözleşmesi	181
b.	İş Sözleşmesi.....	181
c.	İş Yeri İç Yönetmelikleri	182
3.	Uluslararası Kaynaklar	182
II.	BİREYSEL İŞ HUKUKU.....	182
A.	Temel Kavramlar	182
1.	İşçi.....	182
2.	İşveren	183
3.	İş Yeri.....	183
4.	İşveren Vekili.....	183
5.	Alt İşveren.....	184
6.	İş Yerini Bildirme Yükümlülüğü.....	184
7.	İş Yerinin veya Bir Bölümünün Devri	185
B.	İş Kanununun Uygulama Alanı	185
1.	Genel Olarak.....	185
2.	İş Kanununun Uygulanamayacağı İş ve İş İlişkileri	185
C.	İş Sözleşmesi.....	186
1.	Tanımı ve Unsurları	186
2.	İş Sözleşmesinin Türleri.....	186
a.	Sürekli Süreksiz İş Sözleşmesi	186
b.	Belirli Süreli-Belirsiz Süreli İş Sözleşmeleri	186
c.	Kısmi Süreli-Tam Süreli İş Sözleşmesi	187
d.	Çağrı Üzerine Çalışmaya İlişkin Sözleşme	187
e.	Deneme Süreli İş Sözleşmesi.....	187
f.	Takım Sözleşmesiyle Oluşturulan İş Sözleşmeleri	188
3.	İş Sözleşmesinden Doğan Borçlar	188
a.	İşçinin Borçları	188
b.	İşverenin Borçları.....	189
4.	İş Sözleşmesinde Şekil	190
5.	İş Sözleşmesini Yapma Ehliyeti ve Sınırları	190
D.	İş Sözleşmesinin Sona Ermesi	192
1.	Fesih Dışında Sona Erme Hâlleri.....	192
2.	Fesih ile Sona Erme Hâlleri	192
a.	Bildirimli Fesih	192
b.	Bildirimsiz Fesih	193
E.	İş Sözleşmesinin Sona Ermesinin Hukuki Sonuçları.....	196
1.	İşçiye Çalışma Belgesinin Verilmesi	196

2. İşçiden İbraname Alınması	196
3. Kıdem Tazminatı	196
a. Kanunda Belirtilen Esaslardan Birine Dayanarak Fesih Edilmelidir.....	196
b. Asgari Bir Süre Çalışma Zorunluluğu Vardır.	197
F. Çalışma ve Dinlenme Süreleri	197
1. Çalışma Süreleri	197
a. Haftalık Çalışma Süreleri	197
b. Fazla Çalışma	197
c. Denkleştirilmiş İş Süreleri (İK 63/II).....	198
d. Telafi Çalışması (İK, 64)	198
e. Çalışma Süresinden Sayılan Hâller (İK, m. 66)	198
f. Gece Çalışma Süreleri (İK, m. 69)	199
2. Dinlenme Süreleri.....	199
a. Ara Dinlenmesi (İK, m. 68)	199
b. Hafta Tatili.....	200
c. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller	201
d. Yıllık İzin.....	201
XII. Bölüm - Test Soruları	202

XIII. BÖLÜM: TÜRK İŞ HUKUKU-TOPLU.....207

I. SENDİKALAR HUKUKU	207
A. Sendika Kavramı.....	207
B. Sendika Hakkı ve Güvencesi	207
C. Sendika Özgürlüğü.....	208
D. Sendika ve Konfederasyonların Kuruluşu.....	208
1. Kuruluşu	208
2. Üyelik	210
E. Sendikanın Organları ve Görevleri	211
F. Üyeliğin Sona Ermesi.....	212
G. Sendika Üyeliği Güvenceleri.....	213
H. Sendikanın Sona Ermesi	214
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HUKUKU	215
A. Toplu İş Sözleşmesi Kavramı.....	215
B. TİS'in Tarafları, Şekli ve Süresi	216
C. TİS'in Yapılması	216
D. Toplu İş Uyuşmazlıklarının Çözümü	218
E. Grev	219
F. Lokavt.....	219
G. Grev ve Lokavt Yasakları ve Erteleme	220
H. Grev Oylaması ve Sonucu	220
I. Grev ve Lokavtın Başlaması	221
İ. Grev Ve Lokavtın Sonuçları	221
XIII. Bölüm - Test Soruları	223

KAYNAKÇA227

Çözüksüz Testlerin Cevapları229

I. BÖLÜM - II. TEST229

II. BÖLÜM - II. TEST229

IV. BÖLÜM - TEST229

VII. BÖLÜM - TEST229

VIII. BÖLÜM - II. TEST229

X. BÖLÜM - TEST229

XII. BÖLÜM - TEST230

XIII. BÖLÜM - TEST230